

คำวินิจฉัยของ นายจิระ บุญพอนสุนทร ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

ที่ ๓/๒๕๕๖

วันที่ ๒๓ มีนาคม ๒๕๕๖

เรื่อง คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยชี้ขาดตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๕ กรณีพันตำรวจโท สุรทิน พیمانเมฆินทร์ จงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบ

คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ผู้ร้องยื่นคำร้องว่า พันตำรวจโทสุรทิน พیمانเมฆินทร์ ผู้ถูกร้อง เป็นผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ในตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๑ (๓) ผู้ถูกร้องจึงมีหน้าที่ต้องยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบ ทั้งของตนเอง คู่สมรส และบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะต่อคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ภายในระยะเวลาที่กำหนดตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๑ (๓) ประกอบมาตรา ๒๕๒

ผู้ถูกร้องได้รับการเลือกตั้งให้ดำรงตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เมื่อวันที่ ๑๗ พฤศจิกายน ๒๕๓๕ ซึ่งเป็นเวลาก่อนที่รัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบันประกาศใช้ จึงต้องถือว่าวันที่ ๑๑ ตุลาคม ๒๕๕๐ ซึ่งเป็นวันที่รัฐธรรมนูญประกาศใช้เป็นวันเริ่มต้นการเข้ารับตำแหน่งของผู้ถูกร้อง ผู้ถูกร้องจึงมีหน้าที่ต้องยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน ภายในวันที่ ๑๐ พฤศจิกายน ๒๕๕๐ ซึ่งผู้ถูกร้องได้ยื่นแต่เฉพาะรายการทรัพย์สินและหนี้สินของคู่สมรส และบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะเท่านั้น ส่วนรายการทรัพย์สินและหนี้สินของตนเองมิได้ยื่นมาด้วยแต่อย่างใด กับทั้งมิได้ยื่นเอกสารประกอบให้ครบถ้วนตามที่รัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๑ วรรคท้าย บัญญัติไว้

ผู้ถูกร้องได้ลาออกจากการเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เมื่อวันที่ ๒๓ ธันวาคม ๒๕๕๒ ผู้ถูกร้องจึงมีหน้าที่ต้องยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน กรณีพ้นจากตำแหน่งต่อคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ภายในวันที่ ๒๑ มกราคม ๒๕๕๓ แต่ผู้ถูกร้องก็มิได้ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน ภายในกำหนดระยะเวลาดังกล่าวกับทั้งมิได้แจ้งเหตุจำเป็นหรือเหตุผลอันสมควรที่ไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินแต่อย่างใด

สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ มีหนังสือ ที่ ปช. ๐๐๐๓/๓ ลงวันที่ ๒๖ พฤษภาคม ๒๕๕๓ แจ้งให้ผู้ถูกร้องชี้แจงข้อเท็จจริง นอกจากนี้ยังมีหนังสือที่ ปช. ๐๐๐๓/๑๖๑

ลงวันที่ ๑๑ กันยายน ๒๕๕๓ ถึงเลขาธิการพรรคความหวังใหม่ขอความร่วมมือให้ติดต่อกับผู้ถูกร้อง เพื่อยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน แต่ก็มีได้รับการติดต่อกลับจากผู้ถูกร้อง หรือเลขาธิการ พรรคความหวังใหม่แต่อย่างใด จนกระทั่งได้รับทราบข้อเท็จจริงจากกรมการกงสุล กระทรวงการต่างประเทศ ตามหนังสือกรมการกงสุล ที่ กต ๑๓๐๒/๓๘๕๔ ลงวันที่ ๒ มีนาคม ๒๕๕๔ ว่าผู้ถูกร้องถูกจับกุม อยู่ในประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวในข้อหากระทำความผิดฐานเป็นนักสืบสอดแนม และจุดค้นทรัพย์สินการธรรมชาติโดยไม่ถูกต้องตามกฎหมาย ตั้งแต่วันที่ ๒๘ มีนาคม ๒๕๕๓ และ เมื่อวันที่ ๑๕ ตุลาคม ๒๕๕๓ ศาลประชาชนกำแพงนครเวียงจันทน์ ได้พิพากษาตัดสินลงโทษจำคุก ผู้ถูกร้อง เป็นเวลา ๕ ปี และปรับ ๕๐,๐๐๐ กีบ

คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ได้พิจารณาการประชุมเมื่อวันที่ ๑๑ ตุลาคม ๒๕๕๔ มีมติเอกฉันท์ด้วยคะแนนเสียง ๕ เสียงว่า ผู้ถูกร้องเป็นผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ในตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จึงไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสาร ประกอบต่อคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ทั้งในกรณีเข้ารับตำแหน่งและ พ้นจากตำแหน่งตามที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญและพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกัน และปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ และเสนอเรื่องให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยชี้ขาดตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๕ ดังนี้

๑. ขอให้วินิจฉัยชี้ขาดว่า ผู้ถูกร้องจงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และ เอกสารประกอบ

๒. ขอให้วินิจฉัยชี้ขาดว่า ห้ามมิให้ผู้ถูกร้อง ดำรงตำแหน่งทางการเมืองใดๆ เป็นเวลาห้าปี นับแต่วันที่พ้นจากตำแหน่ง

ศาลรัฐธรรมนูญ มีมติให้รับคำร้องไว้ดำเนินการ และแจ้งให้คณะกรรมการป้องกันและปราบปราม การทุจริตแห่งชาติทราบ รวมทั้งดำเนินการตามช่องทางการทูตผ่านทางกรมการกงสุล กระทรวงการ ต่างประเทศ เพื่อให้ผู้ถูกร้องมีโอกาสยื่นคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหา โดยในวันที่ ๑๒ มีนาคม ๒๕๕๕ เจ้าหน้าที่ของสถานเอกอัครราชทูต ณ เวียงจันทน์ ได้พบกับผู้ถูกร้อง และได้มอบสำเนาคำร้องให้กับ ผู้ถูกร้องแล้ว และในวันที่ ๑๔ พฤษภาคม ๒๕๕๕ ได้รับแจ้งจากผู้ถูกร้องว่าเอกสารหลักฐานประกอบการ ชี้แจงต่างๆ อยู่ที่จังหวัดอุดรธานี ซึ่งมีแต่ผู้ถูกร้องเท่านั้นที่ทราบ แต่ผู้ถูกร้องไม่สามารถรวบรวม หลักฐานเพื่อประกอบการชี้แจงได้ เพราะยังอยู่ในระหว่างต้องโทษจำคุกอยู่ที่เรือนจำโปนต้อง สาธารณรัฐ ประชาธิปไตยประชาชนลาว

บทบัญญัติของรัฐธรรมนูญที่เกี่ยวข้อง

“มาตรา ๒๕๑ ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองดังต่อไปนี้ มีหน้าที่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินของตน คู่สมรส และบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะ ต่อคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ทุกครั้งที่เข้ารับตำแหน่งหรือพ้นจากตำแหน่ง

- (๑) นายกรัฐมนตรี
- (๒) รัฐมนตรี
- (๓) สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร
- (๔) สมาชิกวุฒิสภา
- (๕) ข้าราชการการเมืองอื่น
- (๖) ผู้บริหารท้องถิ่นและสมาชิกสภาท้องถิ่นตามที่กฎหมายบัญญัติ

บัญชีตามวรรคหนึ่งให้ยื่นพร้อมเอกสารประกอบซึ่งเป็นสำเนาหลักฐานที่พิสูจน์ความมีอยู่จริงของทรัพย์สินและหนี้สินดังกล่าว รวมทั้งสำเนาแบบแสดงรายการภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาในรอบปีภาษีที่ผ่านมา โดยผู้ยื่นจะต้องลงลายมือชื่อรับรองความถูกต้องกำกับไว้ในบัญชีและสำเนาหลักฐานที่ยื่นไว้ทุกหน้าด้วย”

“มาตรา ๒๕๒ บัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินตามมาตรา ๒๕๑ ให้แสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินที่มีอยู่จริงในวันที่ยื่นบัญชีดังกล่าว และต้องยื่นภายในกำหนดเวลาดังต่อไปนี้

- (๑) ในกรณีที่เป็นกรเข้ารับตำแหน่ง ให้ยื่นภายในสามสิบวันนับแต่วันเข้ารับตำแหน่ง
- (๒) ในกรณีที่เป็นกรพ้นจากตำแหน่ง ให้ยื่นภายในสามสิบวันนับแต่วันพ้นจากตำแหน่ง
- (๓) ในกรณีที่บุคคลตามมาตรา ๒๕๑ ซึ่งได้ยื่นบัญชีไว้แล้ว ตายในระหว่างดำรงตำแหน่งหรือก่อนยื่นบัญชีหลังจากพ้นจากตำแหน่ง ให้ทายาทหรือผู้จัดการมรดก ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินที่มีอยู่ในวันที่ผู้ดำรงตำแหน่งนั้นตาย ภายในเก้าสิบวันนับแต่วันที่ผู้ดำรงตำแหน่งตาย

ผู้ดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรี รัฐมนตรี ผู้บริหารท้องถิ่น สมาชิกสภาท้องถิ่น หรือผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองซึ่งพ้นจากตำแหน่ง นอกจากต้องยื่นบัญชีตาม (๒) แล้ว ให้มีหน้าที่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินอีกครั้งหนึ่งภายในสามสิบวันนับแต่วันที่พ้นจากตำแหน่งดังกล่าวมาแล้วเป็นเวลาหนึ่งปีด้วย”

“มาตรา ๒๕๕ ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองผู้ใดจงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบตามที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญนี้ หรือจงใจยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบด้วยข้อความอันเป็นเท็จ หรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบ

ให้ผู้นั้นพ้นจากตำแหน่งนับแต่วันที่ครบกำหนดต้องยื่นตามมาตรา ๒๕๒ หรือนับแต่วันที่ตรวจพบว่ามีการกระทำดังกล่าว แล้วแต่กรณี และผู้นั้นต้องห้ามมิให้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองใดๆ เป็นเวลาห้าปี นับแต่วันที่พ้นจากตำแหน่ง

เมื่อมีกรณีตามวรรคหนึ่ง ให้คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติเสนอเรื่องให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยชี้ขาดต่อไป และเมื่อศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยชี้ขาดแล้ว ให้นำบทบัญญัติมาตรา ๕๗ มาใช้บังคับโดยอนุโลม”

พิเคราะห์แล้วข้อเท็จจริงรับฟังได้ว่า ผู้ถูกร้องเป็นผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองในตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร โดยได้รับการเลือกตั้งให้ดำรงตำแหน่งดังกล่าวก่อนที่รัฐธรรมนูญ ฉบับปัจจุบันประกาศใช้ จึงต้องถือว่าวันที่ ๑๑ ตุลาคม ๒๕๔๐ ซึ่งเป็นวันที่รัฐธรรมนูญประกาศใช้เป็นวันเริ่มต้นการเข้ารับตำแหน่งของผู้ถูกร้อง ซึ่งผู้ถูกร้องมีหน้าที่ต้องยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบ ภายใน ๓๐ วันนับแต่วันเข้ารับตำแหน่ง การที่ผู้ถูกร้องยื่นแต่บัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน ของคู่สมรส และบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะ โดยละเลยไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินใน ส่วนของตน และเอกสารประกอบตามที่กฎหมายกำหนดให้ครบถ้วน พฤติการณ์ดังกล่าวเป็นที่ชัดแจ้งว่า ผู้ถูกร้องจงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบ ในกรณี “เข้ารับตำแหน่ง” อันเป็นการฝ่าฝืนบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๑ (๓) ประกอบมาตรา ๒๕๒ (๑)

สำหรับกรณี “พ้นจากตำแหน่ง” ข้อเท็จจริงรับฟังได้ว่า ผู้ถูกร้องได้ลาออกจากตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เมื่อวันที่ ๒๓ ธันวาคม ๒๕๔๒ ซึ่งผู้ถูกร้องมีหน้าที่ต้องยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบ ภายใน ๓๐ วันนับแต่วันพ้นจากตำแหน่ง ซึ่งครบกำหนดในวันที่ ๒๑ มกราคม ๒๕๔๓ แต่ผู้ถูกร้องกลับละเลยไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน ดังกล่าว จนล่วงพ้นระยะเวลาที่กฎหมายกำหนด พฤติการณ์ย่อมเป็นที่ชัดแจ้งว่า ผู้ถูกร้องจงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน ในกรณีพ้นจากตำแหน่งตามที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๑ (๓) ประกอบมาตรา ๒๕๒ (๒) การที่ผู้ถูกร้องกล่าวอ้างว่า ไม่สามารถรวบรวมเอกสารหลักฐานเพื่อชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาของผู้ร้องเพราะตนต้องโทษจำคุกอยู่ในสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวนั้นฟังไม่ขึ้น เพราะช่วงที่ผู้ถูกร้องถูกจับกุม เป็นเวลาที่ล่วงเลยจากวันที่ครบกำหนดต้องยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินแล้วกว่า ๒ เดือนเศษ และภายหลังจากที่ผู้ถูกร้องพ้นจากการถูกคุมขังที่ประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวมาแล้ว ผู้ถูกร้องยื่นคำชี้แจงว่าเข้าใจว่าไม่จำเป็นต้องยื่นบัญชีทรัพย์สินอีกนั้น ไม่อาจยกมาเป็นข้ออ้างให้พ้นผิดไปได้

จึงฟังว่าผู้ถูกร้องจงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินของตน ทั้งกรณี “เข้ารับตำแหน่ง” และ “พ้นจากตำแหน่ง” ผู้ถูกร้องจึงเป็นผู้ต้องห้ามมิให้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองใดๆ เป็นเวลาห้าปีนับแต่วันครบกำหนดต้องยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน ในกรณีเข้ารับตำแหน่ง คือ นับแต่วันที่ ๑๐ พฤศจิกายน ๒๕๕๐ ซึ่งถือว่าเป็นวันพ้นจากตำแหน่งแล้วโดยนิตินัย ทั้งนี้ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๒ (๑) ประกอบมาตรา ๒๕๕

อาศัยเหตุดังได้พิจารณาма จึงวินิจฉัยชี้ขาดว่า พันตำรวจโท สุรทิน พیمانเมฆินทร์ ผู้ถูกร้องจงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบต่อคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ จึงตกเป็นผู้ต้องห้ามมิให้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองใดๆ เป็นเวลาห้าปี นับตั้งแต่วันที่ ๑๐ พฤศจิกายน ๒๕๕๐ ซึ่งเป็นวันที่ถือว่าพ้นจากตำแหน่งแล้วโดยนิตินัยเป็นต้นไป ทั้งนี้ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๕

นายจรัส บุญพจนสุนทร

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ